

Fond za humanitarno pravo

HICIndexOut: 25-F136701

Beograd, 08.02.2018.

Komentari Fonda za humanitarno pravo (FHP) na prvi nacrt revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23

Fond za humanitarno pravo

Broj aktivnosti	AKTIVNOSTI Predviđene Prvim nacrtom revidiranog Aktionog plana za Poglavlje 23.	KOMENTAR/PREPORUKA FHP
Obrisana aktivnost 1.3.9.2	Utvrđivanje jasnih pravila anonimizacije sudskih odluka pre njihovog objavljivanja, oslanjajući se na pravila Evropskog suda za ljudska prava.	<p>Pravilnik o minimumu anonimizacije sudskih odluka ima samo Apelacioni sud u Beogradu, dok Viši sud u Beogradu i dalje ne poseduje Pravilnik koji bi regulisao oblast anonimizacije sudskih odluka.</p> <p>Kako je u Pravilniku o minimumu anonimizacije sudskih odluka (Pravilnik) Apelacionog suda predviđeno da se imena, prezimena i nadimci okrivljenih u postupcima koji se vode za zločine protiv čovečnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom neanonimizuju, jer je pretežniji interes javnosti da zna njihov identitet od zaštite prava na privatnost, potrebno je izmeniti Pravilnik na taj način da se ne vrši anonimizacija ni imena i prezimena žrtava zločina protiv čovečnosti ili drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom. I u slučaju imena i prezimena žrtava ovih krivičnih dela treba primeniti isti princip kao i u slučaju okrivljenih – da je pretežniji interes javnosti da zna njihov identitet nego da bude zaštićeno njihovo pravo na privatnost.</p> <p>Potrebno je da i Viši sud u Beogradu usvoji Pravilnik o minimumu anonimizacije sudskih odluka u kojem će takođe imena, prezimena i nadimci osuđenih ali i imena i prezimena žrtava zločina protiv međunarodnog prava biti neanonimizovana.</p>
1.4.1.1./1.4.3.1.	Praćenje sprovođenja Nacionalne strategije za istraživanje i procesuiranje ratnih zločina.	<p>Nosilac aktivnosti praćenja sprovođenja Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina treba da ostane Radna grupa koju je osnovala Vlada Republike Srbije, a čiji su članovi predstavnici institucija koje imaju nadležnosti u oblasti ratnih zločina.</p> <p>Osim navedenih članova potrebno je uključiti i predstavnike civilnog društva u rad navedene Radne grupe.</p>

Fond za humanitarno pravo

FHP predlog aktivnosti 1.4.1.2.	Uključivanje predstavnika organizacija civilnog društva u rad Radne grupe u čijoj je nadležnosti praćenje sprovođenja Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina.	Radna grupa, u čijoj je nadležnosti praćenje sprovođenja Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina će na svakih šest meseci organizovati javne sednice, na kojima će moći da prisustvuju predstavnici organizacija civilnog društva, kao i mediji.
Obrisana aktivnost 1.4.1.4.	<p>Diskusija o Tužilačkoj strategiji na ekspertskom sastanku na kom učestvuju domaće sudije, pripadnici policije, advokati uključeni u postupke za ratne zločine i predstavnici Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju i Mehanizma za međunarodne krivične sudove, Međunarodnog krivičnog suda, regionalnih tužilaštva i nevladinih organizacija.</p> <p>Usvajanje i početak primene Tužilačke strategije, čiji je finalni tekst usklađen sa relevantnim sugestijama iznetim na ekspertskom sastanku.</p> <p>(Ista aktivnost 1.4.3.3.)</p>	<p>Imajući u vidu da je Tužilačka strategija za istragu i gonjenje ratnih zločina usvojena 4. aprila 2018. godine, potrebno je definisati aktivnost koja će se odnositi na praćenje sprovođenja Tužilačke strategije.</p> <p>Nosilac aktivnosti praćenja sprovođenja Tužilačke strategije treba da bude Radna grupa za praćenje Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina koju je osnovala Vlada Republike Srbije, a čiji su članovi predstavnici institucija koje imaju nadležnosti u oblasti ratnih zločina.</p> <p>Praćenje Tužilačke strategije treba da uključi kvartalno izveštavanje o implementaciji Tužilačke strategije u formi izveštaja koji će biti dostupni javnosti.</p>
Obrisana aktivnost 1.4.1.7.	<p>Priprema analize (izveštaja) pravnog i faktičkog stanja i potreba Službe za otkrivanje ratnih zločina (SORZ) u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP), a u cilju određivanja potreba za reformom službe.</p> <p>Posebna pažnja posvećuje se spornim pitanjima:</p> <ul style="list-style-type: none"> -da li Služba treba da bude stavljena pod Direkciju policije; -da li bi proces angažovanja zaposlenih trebalo da se reformiše imajući u vidu	<p>Potrebno je formulisati izmene Pravilnika o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u MUP-u, kojima bi se uveli posebni kriterijumi za zaposlenje u SORZ-u, kojima će se obezbediti da u ovoj službi ne rade lica koja su u bilo kom svojstvu učestvovala u oružanim sukobima.</p> <p>Videti FHP-ov Model Strategije za procesuiranje ratnih zločina izvršenih tokom i u vezi sa oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.</p>

Fond za humanitarno pravo

	<p>potencijalni uticaj ranijeg učešća kandidata u sukobima na prostoru bivše Jugoslavije;</p> <p>-da li bi trebalo uvesti podsticaje u cilju privlačenja stručnog kadra;</p> <p>-da li Služba ima dovoljno lica za sprovođenje istraga i analitičara i da li primenjuje adekvatnu metodologiju;</p> <p>-uspostavljanje zajedničkih istražnih timova i radnih procedura između Tužilaštva za ratne zločine i službe za otkrivanje ratnih zločina.</p>	
<p>Obrisana aktivnost</p> <p>1.4.1.8.</p>	<p>Primena mera u cilju unapređenja položaja i kapaciteta službe za otkrivanje ratnih zločina u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova u skladu sa rezultatima analize (izveštaja) iz aktivnosti 1.4.1.7.</p>	<p>Mere za unapređenje položaja i kapaciteta službe za otkrivanje ratnih zločina u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova treba da obuhvate mehanizme provere kandidata za zaposlenje u SORZ-u u vezi sa njihovim angažovanjem tokom oružanih sukoba.</p>
<p>Obrisana aktivnost</p> <p>1.4.1.9./sada aktivnost</p> <p>1.4.1.4.</p>	<p>Unapređenje internet stranice Tužilaštva za ratne zločine, kako bi se omogućilo javnosti da prati kada i koje aktivnosti Tužilaštvo za ratne zločine sprovodi u vezi sa konkretnim krivičnim prijavama.</p>	<p>Internet stranica Tužilaštva za ratne zločine treba da bude unapređivana u kontinuitetu, uključujući sve sekcije koje se trenutno nalaze na internet stranici, a posebno sledeće sekcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predmeti/statistika - Predmeti/predmeti - Predmeti/optužnice - Predmeti/završne reči - Predmeti/žalbe - Vesti i saopštenja/saopštenja - Vesti i saopštenja/Press Clipping - Vesti i saopštenja/Web Clipping - O nama/Biografije <p>Ove sekcije treba da budu redovno ažurirane, a informacije sadržane njima treba da budu informativne, kako bi se obezbedilo pravo javnosti da zna o toku postupaka za ratne zločine.</p>
<p>Obrisana aktivnost</p>		<p>Tužilaštvo za ratne zločine će jednom godišnje objavljivati sadržajne izveštaja o svom radu, koji će</p>

Fond za humanitarno pravo

1.4.1.10./sada aktivnost 1.4.1.5.	Priprema izveštaja od strane Tužilaštva za ratne zločine, koji će biti dostupan javnosti koji predstavlja šta je učinjeno u pogledu svih krivičnih optužbi od 2005. godine, kako bi se ispitalo i predstavilo da li su sve optužbe za ratne zločine adekvatno istražene.	biti dostupni javnosti, a u kojima će predstaviti šta je učinjeno u pogledu svih krivičnih optužbi u izveštajnom periodu, kako bi se ispitalo i predstavilo da li su sve optužbe za ratne zločine adekvatno istražene. Izveštaji Tužilaštva za ratne zločine treba da budu predstavljani na konferencijama za medije, koje treba da budu održavane u najvećem razmaku od šest meseci.
1.4.2.1.	Praćenje primene zaključaka sa Konferencije na temu: „Vrste i visina kazni i uspostavljanje kriterijuma koji se primenjuju u predmetima ratnih zločina pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju i nacionalnim pravosudnim sistemima u Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini”.	Imajući u vidu da aktivnost u Akcionom planu za Poglavlje 23, broj 1.4.2.2. koja glasi: „Objavlivanje zaključaka sa Konferencije i praćenje njihove primene” nije realizovana, o čemu izveštava poslednji dostupan izveštaj o realizaciji Akcionog plana za Poglavlje 23, broj 2/2018 , iz jula 2018. godine, nije jasno kako će predloženi nosilac aktivnosti (Tužilaštvo za ratne zločine) pratiti primenu zaključaka sa pomenute konferencije. U tom smislu, ovoj aktivnosti treba da prethodi postupak izrade zaključaka, koji će biti zasnovan i na pismenim sugestijama učesnika navedene konferencije.
Obrisana aktivnost 1.4.2.2.	Objavlivanje zaključaka sa Konferencije i praćenje njihove primene.	Potrebno je objaviti zaključke sa Konferencije „Vrste i visina kazni i uspostavljanje kriterijuma koji se primenjuju u predmetima ratnih zločina pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju i nacionalnim pravosudnim sistemima u Srbiji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini”. Ovi zaključci treba da da budu dostupni javnosti na internet stranici Ministarstva pravde.
1.4.3.1./1.4.1.1.	Praćenje sprovođenja Nacionalne strategije za istraživanje i procesuiranje ratnih zločina.	Pogledati preporuke FHP-a u odnosu na aktivnost broj 1.4.1.1.
Obrisana aktivnost 1.4.3.2.	Izrada radnog teksta Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina u Srbiji, imajući u vidu Završnu strategiju Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju i radni tekst Nacionalne strategije procesuiranje ratnih zločina, uz učešće i podršku Međunarodnog krivičnog	Potrebno je izraditi Akcioni plan za sprovođenje Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina u Srbiji, koji će uključiti kriterijume za prioritetizaciju predmeta, koji će uključiti sledeće kriterijume: - težina posledica (način izvršenja) i razmere zločina (broj žrtava, razmere uništenja imovine i kulturnih i religijskih objekata); - uloga optuženog (formalna i <i>de facto</i> pozicija u

Fond za humanitarno pravo

	<p>tribunala za bivšu Jugoslaviju i Mehanizma za međunarodne krivične sudove, Međunarodnog krivičnog suda, regionalnih tužilaštva i nevladinih organizacija, kojom se stvaraju liste prioriternih i važnih slučajeva ratnih zločina koji se moraju procesuirati kako bi se ispunila obaveza da sve optužbe moraju biti istražene i da svi prioriterni i važni slučajevi moraju da budu istraženi i procesuirani.</p> <p>Strategija treba da se zasniva na sledećim principima:</p> <ul style="list-style-type: none"> -održavanje samostalnosti Tužilaštva za ratne zločine, između ostalog, uz pomoć obezbeđivanja adekvatnih administrativnih kapaciteta; - fokusirane istrage i krivična gonjenja; -istragu i krivično gonjenje najodgovornijih učinilaca ratnih zločina bez obzira na njihov rang; -stavljanje žrtve u fokus prilikom istrage i vođenja postupka; -posvećivanje posebne pažnje zaštiti svedoka; -jačanje saradnje među različitim ustanovama; <p>-Preduslovi za izradu Strategije su utvrđivanje:</p> <p>1. Koje su optužbe istražene od strane Tužilaštva za ratne</p>	<p>vojnoj/paravojnoj/policijskoj/političkoj hijerarhiji);</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostupnost osumnjičenog/ih; - dostupnost i kvalitet dokaza; - okrutnost i bezobzirnost iskazane pri počinjenju dela; - procesuiranje silovanja i seksualnog nasilja tokom oružanih sukoba. <p>Videti FHP-ove Komentare na nacrt Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina u periodu od 2018. do 2023. godine.</p> <p>Akcioni plan za sprovođenje Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina u Srbiji treba da bude predstavljen na ekspertskom sastanku na kome će učestvovati domaće sudije, pripadnici policije i advokati uključeni u postupke za ratne zločin, predstavnici Mehanizma za međunarodne krivične sudove, Međunarodnog krivičnog suda, regionalnih tužilaštva i nevladinih organizacija koje se bave tematikom ratnih zločina.</p> <p>Relevantni komentari sa pomenutog ekspertskog sastanka treba da budu implementirani u konačni tekst Akcionog plana za sprovođenje Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina u Srbiji.</p> <p>Akcioni plan za sprovođenje Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina u Srbiji treba da sadrži precizno propisane rokove, određene odgovorne nosioce aktivnosti koje treba da se realizuju, kao i indikatore na osnovu kojih će biti moguće proceniti implementaciju predviđenih mera i aktivnosti.</p> <p>Akcioni plan za sprovođenje Tužilačke strategije za istragu i gonjenje ratnih zločina u Srbiji treba da bude javno dostupan.</p>
--	--	---

Fond za humanitarno pravo

	<p>zločine u skladu sa međunarodnim standardima;</p> <p>2. Koje istrage su i dalje u toku pred Tužilaštvom za ratne zločine;</p> <p>3. Koje istrage su i dalje u toku pred policijom;</p> <p>4. Koje istrage treba da imaju prednost i prioritet u odnosu na druge, u skladu sa kriterijumima (kategorija 1-3 slučajeve);</p> <p>5. Koji rok je predviđen za istragu i krivično gonjenje svih slučajeva u okviru 1-3 kategorije slučajeva.</p> <p>(-podrška dobijena od Međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju i Mehanizma za međunarodne krivične sudove).</p> <p>(Ista aktivnost 1.4.1.3)</p>	
<p>Obrisana aktivnost</p> <p>1.4.3.5.</p>	<p>Priprema izveštaja koji će biti dostupan javnosti od strane Tužilaštva za ratne zločine a u pogledu onoga što je učinjeno u pogledu svih krivičnih optužbi od 2005. godine da bi se odredilo i predstavilo da li su sve optužbe za ratne zločine adekvatno istražene.</p> <p>(Ista aktivnost 1.4.1.10.)</p>	<p>Pogledati preporuke FHP-a u odnosu na aktivnost broj 1.4.1.10.</p>
<p>Obrisana aktivnost</p> <p>1.4.4.1.</p>	<p>Analiza dosadašnje prakse u primeni člana 102. stav 5. Zakonika o krivičnom postupku u pravcu sagledavanja postojećih potreba za izmenu člana i bolju zaštitu svedoka.</p>	<p>Potrebno je formulisati izmene Člana 102, stav 5 ZKP-a kako bi se uvela obaveza tužioca i suda da traže zaštitu od MUP-a za svedoke koji se tokom postupka žale na pretnje, kao i obaveza obaveštavanja učesnika u postupku o preduzetim merama.</p> <p>Potrebno je izraditi Protokol o postupanju u</p>

Fond za humanitarno pravo

		<p>slučajevima pretnji svedocima u predmetima ratnih zločina.</p> <p>Potrebno je razmotriti i dalje izmene ZKP-a i drugih propisa radi ojačavanja ove komponente zaštite svedoka.</p> <p>Videti FHP-ov Model Strategije za procesuiranje ratnih zločina izvršenih tokom i u vezi sa oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.</p>
<p>1.4.4.3. (Obrisana aktivnost 1.4.4.2.)</p>	<p>Poboljšati administrativne kapacitete Jedinice za zaštitu učesnika u krivičnom postupku Ministarstva unutrašnjih poslova kroz obuke.</p> <p>Povezana aktivnost Poglavlje 24 Aktivnost 6.11.2.5.</p> <p>Sprovođenje nezavisne i nepristrasne procene postupanja i rada Jedinice za zaštitu učesnika u krivičnom postupku Ministarstva unutrašnjih poslova (Jedinica), sa ciljem definisanja mogućih potreba reformi Jedinice, kao i korektivnih mera, a naročito u vezi sa sledećim pitanjima:</p> <p>- da li bi proces angažovanja zaposlenih trebalo da se unapredi (da li eventualno učešće u ratnim sukobima na prostorima bivše Jugoslavije treba da bude prepreka u procesu selekcije).</p>	<p>Pripremiti izmene Zakona o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku kojima će se:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uspostaviti mehanizam za sprovođenje istrage o pritužbama lica pod zaštitom, koji će sprovođiti telo sastavljeno od predstavnika Jedinice, TRZ-a i načelnika Sektora unutrašnje kontrole MUP-a; - precizirati sadržinu i postupak izvršavanja obaveze Jedinice za zaštitu prema licima u Programu zaštite u pogledu socijalne, ekonomske, pravne i psihološke pomoći, propisane Zakonom o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku, te uspostaviti mehanizam kontrole ispunjavanja tih obaveza; - ojačati mehanizam nadzora rada Komisije i Jedinice od strane nadležnih odbora Narodne skupštine, uvođenjem obaveznog razmatranja i ocenjivanja izveštaja Komisije i Jedinice o sprovođenju Programa od strane skupštinskih odbora nadležnih za pravosuđe i bezbednost; - uvesti posebne kriterijume za zaposlenje u Jedinici za zaštitu, kojima će se obezbediti da u ovoj Jedinici ne rade lica koja su u bilo kom svojstvu učestvovala u oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.
<p>Dodata aktivnost 1.4.4.4.</p>	<p>Na osnovu prethodno sprovedene analize, izmeniti i dopuniti Pravilnik o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu unutrašnjih poslova koji se odnosi na poslove i organizaciju Jedinice</p>	<p>U Pravilnik o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu unutrašnjih poslova (Pravilnik), koji se odnosi na poslove i organizaciju Jedinice za zaštitu učesnika u krivičnom postupku je potrebno uvesti posebne kriterijume za zaposlenje u Jedinici za zaštitu, kojima će se obezbediti da u ovoj Jedinici ne rade lica koja su u bilo kom svojstvu učestvovala u</p>

Fond za humanitarno pravo

	<p>za zaštitu učesnika u krivičnom postupku i sprovesti mere u skladu sa izmenjenim Pravilnikom.</p> <p>Povezana aktivnost Poglavlje 24, aktivnost 6.2.11.3.</p>	<p>oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.</p> <p>U skladu sa ovim izmenama Pravilnika potrebno je sprovesti mere kojima će se osigurati da u Jedinici za zaštitu učesnika u krivičnom postupku ne rade lica koja su u bilo kom svojstvu učestvovala u oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.</p>
<p>Obrisana aktivnost</p> <p>1.4.4.4.</p>	<p>Izmena sistematizacije Tužilaštva za ratne zločine i zapošljavanje psihologa koji će se baviti žrtvama i svedocima kada postoji potreba (u skladu sa Tužilačkom strategijom).</p>	<p>U Tužilaštvu za ratne zločine je potrebno zaposliti psihologa koji će se baviti žrtvama i svedocima kada postoji potreba.</p> <p>Videti FHP-u Analizu procesuiranja ratnih zločina u Srbiji u periodu od 2004. do 2013 godine, kao i FHP-ov Model Strategije za procesuiranje ratnih zločina izvršenih tokom i u vezi sa oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji</p>
<p>Dodata aktivnost</p> <p>1.4.4.5.</p>	<p>Usvajanje Nacionalne strategije za unapređenje prava žrtava i svedoka sa pratećim Akcionim planom.</p>	<p>Prilikom pripreme Nacionalne strategije za unapređenje prava žrtava i svedoka sa pratećim Akcionim planom je potrebno posebno voditi računa o potrebama za jačim procesnim garancijama žrtava i svedoka u postupcima za ratne zločine.</p> <p>Videti FHP-u Analizu procesuiranja ratnih zločina u Srbiji u periodu od 2004. do 2013 godine, kao i FHP-ov Model Strategije za procesuiranje ratnih zločina izvršenih tokom i u vezi sa oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.</p>
<p>FHP predlog aktivnosti</p> <p>1.4.4.6.</p>	<p>Puna implementacija jačih procesnih garancija za žrtve ratnih zločina. Povezana aktivnost sa aktivnošću usvajanja Nacionalne strategije za unapređenje prava žrtava i svedoka sa pratećim Akcionim planom.</p>	<p>U okviru unapređenja prava žrtava i svedoka u postupcima za ratne zločine je potrebno doneti smernice za odlučivanje o imovinskopravnom zahtevu u toku krivičnog postupka za ratne zločine, umesto upućivanja žrtava na parnični postupak, a u skladu sa članom 16. Direktive 2012/29/EU.</p> <p>Takođe je potrebno formulisati izmene i dopune ZKP-a kojima bi se uvela posebna pravila dokazivanja i zaštite žrtava u slučajevima seksualnih delikata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabrana prihvatanja ranijeg seksualnog ponašanja žrtve kao dokaza u postupku; - pravilo dokazivanja po kojem za dokazivanje silovanja nije neophodno potkrepljivanje svedočenja drugim dokazima; - pravilo da pristanak žrtve nije osnov za

Fond za humanitarno pravo

		oslobođenje od odgovornosti ukoliko je pristanak dat zbog straha za sebe ili blisko lice; a u skladu sa Pravilnikom o postupku i dokazima Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju i članovima 18. i 23. Direktive 2012/29/EU.
FHP predlog aktivnosti 1.4.4.7.	Sprovođenje obuke sudija, tužilaca i policijskih službenika na temu primene minimalnih standarda u vezi prava, podrške i zaštite žrtava u skladu sa članom 25. Direktive 2012/29/EU.	Obezbediti obuku za sve aktere koji dolaze u dodir sa žrtvama u okviru postupaka za ratne zločine, uključujući i sudsku stražu, kao i advokate odbrane. Videti FHP-ov Model Strategije za procesuiranje ratnih zločina izvršenih tokom i u vezi sa oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.
FHP predlog aktivnosti 1.4.4.8.	Izмене Sudskog poslovnika Višeg suda u Beogradu.	Izмене Sudskog poslovnika Višeg suda u Beogradu, kojima će se zaposlenom psihologu iz Službe za pomoć i podršku oštećenima: - omogućiti prisustvo u sudnici tokom pretresa; - utvrditi obaveza da upozori predsednika sudskog veća ukoliko dođe do pogoršanja psihološkog stanja oštećenog ili svedoka; - dodeliti pravo da sudu predloži određivanje statusa posebno osetljivog svedoka.
FHP predlog aktivnosti 1.4.4.9.	Potpisivanje regionalnog protokola o saradnji u podršci svedocima i žrtvama sa Hrvatskom, BiH, Kosovom i Crnom Gorom.	Regionalni protokol o saradnji u podršci svedocima i žrtvama sa Hrvatskom, BiH, Kosovom i Crnom Gorom treba da definiše procedure u pogledu kontaktiranja svedoka i žrtava, organizacije putovanja, pružanja zaštite, informisanja o procesnim i drugim pitanjima, u slučajevima potrebe svedočenja svedoka i žrtava sa prebivalištem na teritoriji jedne strane potpisnice pred sudom druge strane potpisnice. Videti FHP-ov Model Strategije za procesuiranje ratnih zločina izvršenih tokom i u vezi sa oružanim sukobima u bivšoj Jugoslaviji.